

MEMORANDUM

PROVINCIE :: UTRECHT

2017RGW71

DATUM 22-8-2017
AAN Provinciale Staten
VAN Gedeputeerde Maasdam-Hoevers
DOORKIESNUMMER
ONDERWERP Rapport Randstedelijke Rekenkamer 'Natuurlijk bevoegd'

De Randstedelijke Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de invulling van de provinciale regierol bij natuurcompensatie. In het Eindrapport van dit onderzoek, met de titel 'Natuurlijk bevoegd', doet de Rekenkamer een vijftal aanbevelingen met betrekking de uitvoering van natuur- en boscompensatie door de provincie. Op 19 juni zijn het rapport en de aanbevelingen aan de hand van het Statenvoorstel 'Rapport Randstedelijke Rekenkamer Natuurlijk bevoegd' in uw statencommissie RGW besproken. Bij deze bespreking heb ik toegezegd uw Staten nader te informeren over een aantal onderwerpen waarover vragen zijn gesteld. Middels dit memo geef ik hieraan invulling.

Aanbevelingen Randstedelijke Rekenkamer

De Randstedelijk Rekenkamer doet in haar Eindrapport 'Natuurlijk bevoegd' de volgende vijf aanbevelingen aan uw Staten:

1. Vraag GS beleid op te stellen hoe financiële compensatie moet worden bepaald.
2. Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.
3. Vraag GS om er voor te zorgen dat de afgesproken compensatiemaatregelen voor NNN-gebieden meer afdwingbaar worden vastgelegd, bijvoorbeeld in een overeenkomst tussen initiatiefnemer en het bevoegd gezag. Hiermee kan de uitvoering van de gemaakte afspraken worden gevolgd en de initiatiefnemer worden aangesproken als de uitvoering achterblijft.
4. Vraag GS er voor te zorgen dat standaard veldcontroles worden uitgevoerd bij compensatieprojecten voor NNN-gebieden, om na te gaan of de uitvoering van de natuurcompensatiemaatregelen conform afspraken zijn verlopen.
5. Spreek met GS af hoe en wanneer u geïnformeerd wilt worden over natuurcompensatieprojecten.

Te onderscheiden gevallen natuur- en boscompensatie

Voor een goed begrip van natuur- en boscompensatie en de aanbevelingen die de Rekenkamer doet, is het goed de volgende gevallen te onderscheiden:

1. Boscompensatie
2. NNN-natuurcompensatie ruimtelijke plannen gemeenten
3. Rijksprojecten RWS

Ad 1. Voor boscompensatie is de provincie sinds 1 januari 2017 bevoegd gezag op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb), onderdeel houtopstanden. Op basis van de Wnb dient na velling van houtopstanden in principe binnen 3 jaar herplant op de plek van velling plaats te vinden. GS kunnen via een ontheffing toestemming verlenen om elders te herplanten. In dit laatste geval wordt gesproken van boscompensatie.

Ad 2. Voor NNN-natuurcompensatie is de gemeente bevoegd gezag (in geval van een inpassingsplan de provincie). In de PRV zijn de regels opgenomen die de gemeente in acht dient te nemen bij NNN-natuurcompensatie. In het kort is in art. 2.4 van de PRV bepaald dat: ruimtelijke ontwikkelingen per saldo niet mogen leiden tot een significante aantasting van het NNN, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken en de negatieve effecten die overblijven na het treffen van mitigerende

maatregelen, worden gecompenseerd. Art. 3.15 van de PRV bevat sinds de herijking van de PRV in 2016 voor de Groene contour vergelijkbare regels. De initiatiefnemer voor de ruimtelijke ontwikkeling is verantwoordelijk voor de uitvoering van de compensatie. De gemeente is als bevoegd gezag in eerste instantie verantwoordelijk voor de controle op de uitvoering van de compensatie.

Ad 3. Voor rijksprojecten (rijkswegen en rijkswateren) is de minister van I&M bevoegd gezag voor natuur- en boscompensatie. Via tracébesluiten wordt de natuur- en boscompensatie geregeld. Hierbij wordt door I&M en RWS in het algemeen het beleid van de desbetreffende provincie gevolgd. RWS is verantwoordelijk voor de uitvoering van de natuur- en boscompensatie.

In onderstaande tabel is een overzicht op hoofdlijnen opgenomen van de compensatieverplichtingen vanaf 2010 voor de onderscheiden gevallen (stand van zaken december 2016)

	Aantal gevallen	NNN-compensatie (ha)	Bos-compensatie (ha)	Totaal (ha)
Boscompensatie	46		23,4	23,4
NNN-compensatie ruimtelijke plannen	3	8,3		8,3
Rijksprojecten RWS (1)	11	60,2	119,8	180,0
Totaal	60	68,5	143,2	211,7

(1) Betreft alleen projecten waarvan Tracébesluit of ontwerp Tracébesluit is vastgesteld; overzicht is incl. Ring Utrecht en excl. Knooppunt Hoevelaken. De boscompensatie van RWS-projecten is inclusief die o.b.v. gemeentelijke verordeningen (APV).

In de bijlage is een uitgebreider overzicht opgenomen van de compensatieverplichtingen en de stand van zaken van realisatie over de periode 2010 tot en met 2016.

Aanbevelingen 3 en 4 (afdwingbaar vastleggen en veldcontroles)

Het hiervoor gemaakte onderscheid maakt duidelijk dat wij alleen voor wat betreft boscompensatie bevoegd gezag zijn. Bij NNN-natuurcompensatie is de gemeente bevoegd gezag en bij rijksprojecten de minister van I&M. Dit betekent niet dat er voor de provincie bij NNN-natuurcompensatie en rijksprojecten geen rol is weggelegd. Met de Randstedelijke Rekenkamer zijn wij van mening dat de provincie vanuit zijn verantwoordelijkheid voor het NNN (verkregen na de decentralisatie van het natuurbeleid) er groot belang bij heeft dat de compensatie leidt tot realisatie van natuur met een goede kwaliteit. Hiervoor is het van belang dat de compensatie meer afdwingbaar wordt vastgelegd (aanbeveling 3) en dat veldcontroles worden uitgevoerd of de compensatie het beoogde resultaat heeft opgeleverd (aanbeveling 4). Veldcontroles zijn voor NNN-natuurcompensatie en rijksprojecten tot nu toe niet uitgevoerd door de provincie, zodat wij niet of nauwelijks zicht hebben op de beoogde kwaliteit van deze compensatie.

De door de Randstedelijk Rekenkamer aanbevolen actieve houding van de provincie sluit direct aan bij de nieuwe provinciale verantwoordelijkheid voor natuur en is in lijn met de invulling van de Omgevingswet, waarbij het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) ongewijzigd wordt omgezet in het instrumentarium van de Omgevingswet.

Gelet op de bevoegdheid van gemeenten bij NNN-natuurcompensatie en RWS bij rijksprojecten zal het meer afdwingbaar vastleggen van de verplichtingen en het uitvoeren van veldcontroles in overleg met gemeenten en RWS dienen plaats te vinden. Wij zullen dan ook hierover in overleg met hen treden. Een mogelijkheid is dat aan de aanbevelingen invulling wordt gegeven door de verantwoordelijkheid (afdwingbaarheid en veldcontroles) volledig bij hen te laten. Een andere mogelijkheid is om als provincie partij te worden in overeenkomsten die worden gesloten tussen gemeente, initiatiefnemer en eindbeheerder over de uitvoering van de compensatie resp. in overeenkomsten tussen RWS en eindbeheerder.

Ons streven is in overleg met gemeenten en RWS binnen 1 jaar tot concrete resultaten te komen en daarmee invulling te geven aan de aanbevelingen 3 en 4. Het meer afdwingbaar vastleggen van de compensatiemaatregelen is alleen mogelijk voor nieuwe gevallen. Vanuit de rechtszekerheid voor betrokkenen is het niet mogelijk gemaakte afspraken/genomen besluiten met terugwerkende kracht aan te scherpen.

Voor wat betreft boscompensatie zijn de maatregelen op basis van de door ons verleende ontheffingen reeds voldoende afdwingbaar. De provincie heeft met de RUD afspraken gemaakt over het uitvoeren van veldcontroles

naar de uitvoering van boscompensatie (en de herplant van houtopstanden op de plek van velling) . De Rekenkamer constateert in haar rapport dat er een achterstand is bij het uitvoeren van veldcontroles door de RUD. Deze achterstand is inmiddels ingelopen. De RUD is volledig bij met de veldcontroles. Op dit moment geven deze veldcontroles niet of nauwelijks inzicht of de beoogde kwaliteit is gerealiseerd. Het registratiesysteem van de RUD wordt nog dit jaar hiervoor aangepast.

In alle drie onderscheiden gevallen hoeven de compensatiemaatregelen niet te zijn uitgevoerd voordat gestart kan worden met de werkzaamheden die leiden tot de aantasting. Voldoende zekerheid dat de compensatiemaatregelen zullen worden uitgevoerd, is voldoende om met de werkzaamheden te kunnen starten. Alleen voor N2000-gebieden geldt bij een 'slechte staat van instandhouding' op basis van de Wnb de eis dat de maatregelen vooraf dienen te zijn uitgevoerd.

Compensatie van verloren gegane natuur of bos vindt in principe binnen het grondgebied van de provincie plaats. Het is echter niet uitgesloten dat de compensatie buiten de provincie plaatsvindt. Hieraan is wel de voorwaarde verbonden dat de compensatie in de nabijheid van de aantasting plaatsvindt en dat een goede natuurkwaliteit wordt gerealiseerd. Het vasthouden aan de provinciegrens is in de uitvoeringspraktijk niet altijd logisch en soms kan over de provinciegrens ook een betere kwaliteit worden gerealiseerd.

Aanbeveling 2 (opstellen kaart met bosgebieden)

In de bestuurlijke reactie op het Eindrapport hebben wij aangegeven ons nader te zullen beraden op aanbeveling 2, het opstellen van een kaart met bosgebieden. Inmiddels hebben wij besloten deze kaart komend jaar te gaan opstellen. Wij zijn voornemens hiervoor gebruik te maken van satellietbeelden. Deze maken het mogelijk de kaart betrekkelijk eenvoudig jaarlijks te actualiseren. Bovendien kunnen op basis van de satellietbeelden actuele vellingen van houtopstanden worden gesignaleerd, waarmee een betere uitvoering en handhaving van de Wet natuurbescherming, onderdeel houtopstanden, mogelijk wordt. De mogelijkheid de kaart eenvoudig te actualiseren en actuele vellingen te signaleren, hebben bij ons de doorslag gegeven om een kaart met bosgebieden op te stellen.

Aanbeveling 5 (informerende PS)

Voor wat betreft aanbeveling 5 stel ik voor uw Staten, gelet op de samenhang van de uitvoering van natuur- en boscompensatie met de uitvoering van de provinciale natuuropgaven, jaarlijks via de bestaande Voortgangsrapportage Natuur te informeren over de uitvoering van natuur- en boscompensatieprojecten (over de opgaven die er liggen, de projecten die uitgevoerd zijn en de resultaten van veldcontroles).

Ik stel voor u in het najaar van 2018 voor het eerst te informeren in de Voortgangsrapportage over de uitvoering van natuurcompensatieprojecten. Met deze memo, in het bijzonder ook het in de bijlage opgenomen overzicht, heb ik naar ik aanneem u voldoende geïnformeerd voor het jaar 2017. In de Voortgangsrapportage 2018 zal ik u ook informeren over de stand van zaken van de invulling van de vier andere aanbevelingen van de Rekenkamer en de vorming van de natuur- en boscompensatiebank.

Compensatieverplichtingen en stand van zaken realisatie 2010-2016**1. Boscompensatie 2010-2016**

Aard aantasting	Aantal gevallen	Opgave in ha	Stand van zaken realisatie (15 augustus 2017)
Boscompensatie	46	23,4	8 gevallen / 3,1 ha volledig uitgevoerd 25 gevallen / 12,6 ha nog aanvullende maatregelen te treffen 13 gevallen / 7,7 ha nog te controleren

Controles op herplant vinden in principe 4 jaar na de velling plaats. Voor 13 gevallen is deze 4 jaar na velling nog niet verstreken en hebben daarom nog geen controles plaatsgevonden. In bijlage C van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer zijn alle 46 gevallen concreet benoemd.

2. NNN-natuurcompensatie ruimtelijke plannen 2010-2016

Project	Compensatieplichtige	Aard aantasting/compensatie	Opgave in ha	Stand van zaken realisatie (31-12-2016)
Krakelingenweg, Zeist	Gemeente Zeist	NNN-bos	3,5	uitgevoerd
Fort bij Vechten	Provincie Utrecht	NNN-overig	3,9	3,9 ha in voorbereiding
Stationsgebied Driebergen-Zeist	Prorail	NNN-bos	0,9	0,9 in voorbereiding
Totaal			8,3	3,5 ha uitgevoerd, 4,8 ha in voorbereiding

Betreft projecten waarvoor besluit na 1 januari 2010 is vastgesteld.

3. Rijksprojecten RWS 2010-2016

Project	Compensatieplichtige	Aard aantasting/compensatie	Opgave in ha	Stand van zaken realisatie (31-12-2016)
A12 Lunetten-Maarsbergen en Maarsbergen-Veenendaal	RWS	NNN-overig en -bos Boswet en APV-bos NB-wet bos Raaphof	10,4 50,1 2,0	10,4 ha uitgevoerd 46,2 ha uitgevoerd, 3,9 ha in voorbereiding 2,0 ha in voorbereiding
A2 Oudenrijn-Everdingen	RWS	Boswet en APV-bos	0,2	0,2 ha uitgevoerd
A27 Everdingen-Lunetten	RWS	Boswet	0,4	0,4 ha uitgevoerd
A27 Lunetten-Rijnsweerd	RWS	Boswet	0,8	0,8 ha uitgevoerd
A28 Utrecht-Amersfoort	RWS	NNN-overig en -bos Boswet en APV-bos	8,5 8,3	5,2 ha uitgevoerd, 3,3 ha in voorbereiding 8,3 ha uitgevoerd
A27-A1 Utr.-Noord - Eemnes A'foort	RWS	Boswet	6,9	6,9 ha in voorbereiding
A1 Bunschoten-Hoevelaken	RWS	APV-bos	0,4	0,4 ha uitgevoerd
Derde kolk Beatrixsluis en verbreding Lekkanaal	RWS	NNN-overig Boswet en APV-bos	3,6 2,9	3,6 ha in voorbereiding 2,9 ha in voorbereiding
A27 Houten-Hooipolder	RWS	NNN-overig NNN-bos Boswet en APV-bos	0,7 0,7 10,3	0,7 ha in voorbereiding 0,7 ha in voorbereiding 10,3 ha in voorbereiding
A27-A12 Ring Utrecht	RWS	NNN-overig NNN-bos Boswet en APV-bos	24,5 11,8 37,5	24,5 ha in voorbereiding 11,8 ha in voorbereiding 37,5 ha in voorbereiding
A28-A1 Knooppunt Hoevelaken	RWS	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Ontwerp Tracébesluit wordt volgens planning pas in 2018 genomen
Totaal		NNN-overig en -bos Boswet en APV-bos NB-wet bos Raaphof	60,2 117,8 2,0	15,6 ha uitgevoerd, 44,6 ha in voorbereiding 56,3 ha uitgevoerd, 61,5 ha in voorbereiding 2,0 ha in voorbereiding

Betreft projecten waarvoor ontwerp-besluit of besluit na 1 januari 2010 is vastgesteld. Nog niet alle cijfers zijn definitief omdat de opgave voor een aantal projecten gebaseerd is op het ontwerp-besluit.